

Ուր կապոյտին սուրբ լիճեր,
Անսուգ անամպ կը ժպտին:

Պարտէզներէն կը յորդի՛
Անմահութեան բոյրն յատակ,
Սիւքը կ'անցնի զերգ տատրակ՝
Ճակատներուն փարելի
Տալու համբոյր շարունակ
Շունչով չքնաղ զարունի:

ՅՈՅՍԻ ԹԻԹԵՌՆԵՐ

Ափերուս վրայ եկան հանգչիլ թիթեռներ,
Ծընած Յոյսի արեւէն.
Պահ մը եկան լուսաւորել հորիզոնն՝
Ճառագայթով նրկարէն:

Սահմաններէն դալարագեղ երազին
Այգը կարմիր բացուելուն՝
Դարձեալ եկան զըզուելու աչքըս յոգնած՝
Տառապանքէն ստուերներուն:

Միջօրէին՝ երբոր ճակատս քերթողի՝
Պանծած էր հուր շանթերով
Պոկումներուս՝ առի համբոյր կաղզուրիչ
Անոնց մեղմիկ հըպումով:

Վերջալոյսին՝ խաչտարըդէտ դոյներով
Երբ ամէն ինչ կը ժպտէր,
Եկան անոնք փայփայելու իմ հողին՝
Կրքի հովէն տարուեր:

Եկա՛ն, եկա՛ն ե՛ւ զիշերներ ե՛ւ առտու,
Բաշխելու դոյն ու կշռոյթ.
Եւ սատափեայ երկինքներով մեղրակաթ,
Լուսնէն եկան անծածկոյթ:

Ու երազիս կանանչադարդ եղերքին,
Վըրան դարկին համարձակ,
Եւ ուխտեցին ապրիլ յաւէտ ինծի հետ,
Թիթեռներն՝ Յոյս անուշակ:

1960

Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆ

ԴԱՐՁՆԱԼ ՔԵՁԻ ՀՅՏ

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՄԱՄԼՈՅ

Ի՞նչ է ձգեր ենք ձայներնիս,
Եղբարք ի Քրիստոս.
Ի՞նչ է այս աղմուկը, հրմշտուկն ու ողբուկոծը. —
Գրական գրականութիւն, գրականաշունչ, շշունջ.
Ի՞նչ են այս բոլորը. — խորքով աղգային, ձեւով միջաղգային, եւն.
Ո՞ր հաստուածը իջեր է մեր մէջքին,
Ու կը խարանէ մեր կոնակը.
Ոչ գիրն է մեռած եւ ոչ գրիչը.
Հայը կ'երկնէ հոս, հոն, աչքի-քթի տակ.
Բոլոր մարմիննիս ժայթք է, հուր.
Բոլոր հողինիս վէրք է, բերք ու երգ:

Հայ ենք. ճիշտ ասոր համար,
Ոչ հատնելիք ունինք եւ ոչ մեռնելիք.
Ա՛յ էր պակաս.
Գրական դարոց, գրական սերունդ, գրական այսինչ այնինչ,
Ի՞նչ են այս դժուար սահմանումները, բառերը.
Ըսելիք ունի՞նք՝ ըսենք. չունի՞նք՝ լռենք.
Եղաւ վերջացաւ.
Եթէ ունինք՝ երկինքը պիտի քալէ մեղի հետ.
Եթէ չունինք՝ խմենք սուրճերնիս, նստինք.
Ո՞ր դարը մեզ մեռցուց, ըսէք տեսնեմ.
Ո՞ր թուրը լռեցուց մեր ձայնը, ըսէք՝ չտեսնեմ:

Աւելորդ են այս իրարանցումն ու ահազանդը.
Այսօր, երէկուան պէս, անցեալին,
Ունինք դրոշներ, ներշնչեալ, աղատ,
Գէթ թղթատե՛նք դանոնք.
Այսօր, ի Պէյրուս, ի Փարիզ, յԱմերիկա, յԻսթանպուլ,
Այսօր, ի Հայաստան,
Միտքն Հայուն կ'եռայ, կ'երկնէ, եւ ի՞նչ բերք.
Ոմանք փոխած են իրենց գրական սե՞ռը,
Թող փոխեն. ի՞նչ կայ ասոր մէջ. տարիքնին ալ փոխեցին, աւա՛ղ.
Ո՞վ ըսած է որ դուն, ան, միւսը,
Ո՞վ ըսած է որ դուն, միշտ հէքեաթ, միշտ քերթուած:
Գրելու էք միշտ վէպ, միշտ հէքեաթ, միշտ քերթուած:

Բաֆֆին, հեւ ի հեւ, վէրք ի վէրք, ցաւ ի ցաւ,
Գէթ իր դրչով կ'ապրեցնէր ընտանիքը.
Շա'տ լաւ, շատ բարի.
Եթէ հիմա հնարաւորութիւնն այս չկայ, ի՞նչ ընենք.
Սեւեր հաղնիք եւ նստինք մոխրի վրայ.
Հիմա ալ կ'ապրինք ինչպէս կրնանք. աս ալ բան մըն է...
Կարեւորը դրամ չահիլը չէ. կարեւորը ձայնն է,
Որ կը շրջի անապատէ անապատ, պատգամն է,
Որ կ'արթնցնէ խիղճը, որ դարձած դրօշ՝
Կալիքոտէ սիրտը, Հայուն սիրտը, կրքոտ եւ վէրքոտ.
Ոչ. կարեւորը դրամ չահիլը չէ:

Եւ յետոյ, ո՞վ ունի դրամ որ տայ նմանին...
Սակայն, կան հաւատաւորները.
Կը ճանչնանք տղաք, ի Պէյրութ, ի Փարիզ,
Որոնք աւելի գրական են քան գրականութիւնը.
Որոնց արիւնին մէջ կը քալեն հայ Աստուածն ու Հաստուածը.
Տեսէք զանոնք, ի՞նչ յամառ են, տոկուն՝ ժայռի պէս.
Կը խօսին թերթէն, բեմէն, փողոցին մէջ.
Բոլոր բառերնին կրակ է, հաւատք.
Ասիկա Մշակոյթ ըլլալէ առաջ՝ Ազգութիւն է.
Ու մենք պէտք ունինք մեր Նախնեաց
Արու ձայնին, նման երկնի հրաւերներուն:

Ես չունիմ Կոստան Զարեանին մտահոգութիւնը, ո՛չ.
Կարեւորը Հայ ծնին է. հող չէ թէ քիչուոր.
Կարեւորը ոտքի մնալն է, քալելն է.
Կարեւորը խնդ չըլլալն է օտարին վրայ.
Ասիկա՝ ոչ. կարեւորը իրարու հետ կոուրիլն է.
Սակայն՝ առանց ոխի. գիտեմ, դժուա՛ր դործ...
Կոխը լաւ է, աշխոյժ կու տայ, կեանք.
Կարեւորը կողք կողքի կանգնիլն է.
Հաւատարիմ մնալն է հայկական վէճին...
Կա՞ն այս բաները. ա՛լ չմտահոգուինք
Որ կրնայ մեռնիլ Սփիւռքի Հայը, գրական գրականութիւնը:

Ծնա՞ր. մեծցա՞ր. դուն իսկ չես գիտեր,
Թէ ի՞նչպէս եղար բժիշկ, փաստաբան, առեւտրական.
Կեանքին ոյժը հրեց քեզ առաջ, պարզ է.
Ու եղար ըլլալիքդ. — փաստաբան, առեւտրական.
Կողքիդ, քեզմէ 3000—6000 քիլոմետր հեռու,
Ուրիշ մը պահանջ զգաց թուղթի եւ զրէն,
Գրեց քերթուած, գրեց հէքեթ, գրեց բանաստեղծական արձակ,

Այս ուրիշէն զատ ուրիշ մը, ապա՝ ուրիշ ուրիշ մը,
Հողի եւ ողի ի բոլին փարեցաւ Այրուրենին հայկեան.
Գիրն եղաւ դեռ, որուն ափունքներէն,
Տեսանք Մշակոյթին նաւը որ կ'երթար առաջ, ինքնաբերաբար:

Այսպէս ամէն ինչ բնական եւ բնականաբար,
Որոնց համար չ'արժեր իրար անցնիլ, յափսիթերս.
Աջ ու ձախ ինկած՝ լոյս փնտռել. ո՞ւր է խաւարը.
Ո՞վ է շիջողը, ո՞վ թաղուողը, ո՞վ մեռելաթաղը.
Հայը չիջած, Հայը մեռած...
Մինչեւ կայ երկինք, ծովն հողմերուն տակ,
Մինչեւ կայ յոյս, ուրախութիւն եւ ցաւ,
Մինչեւ կայ խաչ եւ խաչելութիւն,
Հայը անմահ է՝ մահուա՛ն պէս. մե՛րն է կեանքը.
Ու եթէ կայ բան մը որ կրնայ մահացնել մեզ՝
Ատիկա մեր փոքր հաւատքն է մեր մեծ ազգին վրայ:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՄԻԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ — ՎԵՆԵՏԻԿ, Ս. ՂԱԶԱՐ

Կը ծանուցանենք որ 1952ի մեր Գրացուցակը իր ներքին պարու-
նակութեամբ եւ գիններով, ներկայ պայմաններուն եւ շտեմարանի
կացութեան անհամապատասխան ըլլալով՝ բոլորովին չեղելի կը
համարուի:

Կը խնդրենք, հետեւաբար, մեր յարկելի յաճախորդներէն որ
գրքերու գիններուն համար հաճին թղթակցութեամբ համաձայնիլ
Տպարանի վարչութեան հետ, մինչեւ մեր նոր Գրացուցակին հրա-
տարակութիւնը, որ լոյս պիտի տեսնէ շուտով:

ՂԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՄԻԽԻԹ. ՏՊԱՐԱՆԻ